

העותרים:

1. טְשׁוּמָה נְגָה דְּסָטָה, מבקש מקלט מאריתריאה, מס' אסיר 1492775
2. אנואר סולימאן ארבאב איסמעיל, מבקש מקלט מסודן, מס' אסיר 1494666
3. המוקד לפליטים ולמהגרים
4. האגודה לזכויות האזרח בישראל
5. א.ס.ף. - ארגון סיוע לפליטים ומבקשי מקלט בישראל
6. קו לעובד
7. רופאים לזכויות אדם - ישראל
8. המרכז לקידום פליטים אפריקאים

כולם ע"י עו"ד עודד פלר ו/או יונתן ברמן
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
וכן ע"י עו"ד ענת בן-דור ו/או אלעד כהנא
מהתכנית לזכויות פליטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב
וכן ע"י עו"ד אסף וייצן ו/או רחל פרידמן
מהמוקד לפליטים ולמהגרים
וכן ע"י עו"ד אסנת כהן ליפשיץ
מהקליניקה לזכויות מהגרים, החטיבה לזכויות אדם, המרכז האקדמי למשפט
ולעסקים

שכתובתם להמצאת כתבי בי-דין הינה:

האגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל אביב
טל': 03-5608185; טל' נייד: 052-2547163; פקס: 03-5608165
דוא"ל: oded@acri.org.il

נ ג ד

המשיבים:

1. הכנסת
ע"י הייעוץ המשפטי
הכנסת, ירושלים
2. שר הפנים
3. שר הביטחון
4. השר לביטחון פנים
5. היועץ המשפטי לממשלה
ע"י פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים

עיקרי טיעון מטעם העותרים

לקראת הדיון בעתירה מתכבדים העותרים להגיש את עיקרי טענותיהם. טענות העותרים נפרסו בהרחבה בכתב העתירה, ועל כן העותרים לא ישובו עליהן ויבקשו לראות בכתב העתירה חלק בלתי נפרד מעיקרי הטענות. במסגרת מסמך זה יתייחסו העותרים בקצרה למספר היבטים שעלו בכתבי התשובה מטעם הכנסת ומטעם המדינה ולעוד כמה שעלו בתגובה מטעם עמותת איתן.

א. "שינויים משמעותיים, המתמודדים עם הפגמים החוקתיים"

1. בניגוד לאמור בתשובות המשיבים, פסק הדין בעניין **איתן** אינו "צ'ק ליסט" של פגמים – או "הערות", כלשונו של שר הפנים לשעבר, גדעון סער – שאפשר לאמץ את חלקם, ומאחרים להתעלם, על מנת להוסיף ולקיים את ההסדר. בית המשפט מצא כי ההסדר כולו, כמכלול, פסול:

"בפרק ד' לחוק יצר המחוקק מסגרת חקיקתית שנועדה להסדיר את הקמתו ותפעולו של מרכז שהייה למסתננים בישראל. מרכז שהייה זה – אינו דומה למקביליו בעולם. ההגבלות המוטלות מכוחו על חירותו של המסתנן נרחבות בהרבה מאלו המוכרות במדינות מערביות אחרות. פגיעתו בכבודם של המסתננים – חריפה מזו הנגרמת במתקנים דומים. מקצת מהסדרי פרק ד' לחוק שעליהם עמדתי – שאינם ממצים את כל היבטיו של פרק זה המעוררים קשיים חוקתיים – הקימו פגיעות עצמאיות בזכויות יסוד מוגנות. הסדרים אחרים העצימו והחריפו את הפגיעות האמורות, אף אם לא היה בהם כשלעצמם כדי לפגוע בזכויות אלו. אף אם נניח כי האמצעי שבחר המחוקק מתאים להגשמת תכלית החקיקה; ואף אם נניח כי אין אמצעי אחר שפגיעתו בזכויות פחותה – כך שפרק ד' לחוק צולח את מבחני המידתיות הראשון והשני – דעתי היא כי התועלת לציבור אינה מצדיקה את הפגיעה החריפה בזכויות האדם החוקתיות העומדות לכל אדם באשר הוא אדם." (פסקה 185 לפסק דינו של השופט פוגלמן).

2. גם עתירה זו, כמו קודמתה, אינה תוקפת פרטים שונים בהסדר, ואינה תובעת את שיפורם. היא אינה תוקפת את התנאים במתקן "חולות" – לא את איכות המזון, לא את שירותי הרפואה ולא את "דמי הכיס" הדלים המשולמים למי שמשולחים אליו ומוחזקים בו. העתירה אף אינה תוקפת את מדיניות השילוח ל"חולות" ואת המנגנון הביורוקרטי הדורסני והפוגעני הנלווה לה ומאפשר אותה.

3. התנאים, אשר תוארו בהרחבה בעתירה, הובאו על מנת להבהיר כיצד נראים החיים ב"מרכז שהייה הפתוח", וכדי להצביע על האופן בו הפגיעה בחירות ובכבוד יוצרת מעגל מתרחב של פגיעה גם במכלול זכויות, ובהן באוטונומיה, בפרטיות, בזכות לחיי משפחה וביכולתם של המוחזקים לקיים חיים אנושיים מלאים. בניגוד לטענות המשיבים, העתירה משקפת נאמנה את מצב הדברים ב"חולות". התצהירים, שציטוטים מהם שולבו בעתירה, נגבו ערב כניסתו של החוק החדש לתוקפו, בתקופת הביניים שבין פסק דינו של בית המשפט בעניין **איתן** לבין חקיקת החוק החדש. כלומר, בתקופה שבה חל ההסדר שקבע בית המשפט: המוחזקים לא נדרשו עוד להתייצב בשעות הצהריים וסמכות הענשתם הוגבלה לחודש ימים. המצב המשפטי היה, על פניו, "טוב" מזה שחל מאז חוקק החוק. השינויים שהוכנסו עם החקיקה לא היטיבו את מצבם ואת תנאייהם של המוחזקים ב"חולות" לעומת התקופה שלאחר פסק הדין וטרם החקיקה.

4. תיאור התנאים, המדיניות והמנגנון אשר הובא בעתירה שופך אור על דרך יישומו של החוק, על השלכותיו ועל תוצאותיו שעה שנבחנת חוקתיותו של החוק (ר' בג"ץ 2311/11 סבח נ' הכנסת (פורסם בנבו, 17.9.2014), פסקה 12 לפסק דינו של הנשיא גרוניס). ואולם, לא בתנאים ב"חולות" עוסקת העתירה, לא במדיניות השילוח ולא במנגנון, כי אם בחוקתיות ההסדר המאפשר אותם על אמצעיו השונים. כולם כולם – מיקומו של המתקן, התנאים בו, משטר הפעלתו, "דמי הכיס" – נובעים מתכליותיו של ההסדר כולו. עניינה של העתירה, אם כן, בזה:

"מצא ממונה ביקורת הגבולות כי יש קושי, מכל סוג שהוא, בביצוע גירושו של מסתנן למדינת מוצאו, רשאי הוא להורות כי המסתנן ישהה במרכז שהייה עד לגירושו מישראל, עד ליציאתו ממנה או עד למועד אחר שיקבע, אך לא יותר מתקופת 20 החודשים האמורה בסעיף 32כא (בפרק זה – הוראת שהייה)". (סעיף 32דא) לחוק למניעת הסתננות).

5. זהו העניין שעומד לביקורת: אדם ששווה בישראל – אף משך שנים – ויש קושי, מכל סוג שהוא, בביצוע גירושו – כלומר, משום שחל עליו עקרון ה-*non-refoulement* – יכול להיקרע מחייו ולהיות משולח בכפייה ל"חולות". ב"חולות" ימשטרו את חייו, ישללו ממנו את זכותו לקיים חיים אנושיים נורמליים, ויענישו אותו בכליאה ממושכת אם לא יציית. אחרי 20 חודשים ישלחו אותו לרחוב כשהוא חסר כל. כ-2,000 בני אדם, שעליהם חל עקרון ה-*non-refoulement*, מצויים לעת הזו במתקן "חולות". רבים עוד צפויים להישלח אליו.

6. כפי שהבהירו העותרים בעתירתם, העקרון המנחה האמור לעמוד לנגד עיני המשיבים הוא פשוט מעין כמותו. מי שחל עליו עקרון ה-*non-refoulement*, מי שזכאי להגנה משלימה בשל הצפוי לו, אף אם אינו "פליטי", אין לשלול את חירותו. מי שקיימת מניעה נורמטיבית לשליחתו למדינת מוצאו אינו צריך להיות חשוף לסנקציות. המדינה אינה יכולה להכיר, מצד אחד, בסכנה לחייו של אדם, המונעת את שליחתו למדינת מוצאו, ובו בזמן לכנותו "מסתנן", לטעון שהוא אינו אלא "מהגר עבודה" ולאמץ אמצעים השוללים את זכויותיו הבסיסיות במטרה לאלצו לוותר "מרצון" על ההגנה הזמנית לה הוא זכאי. עקרון ה-*non-refoulement* שאוסר על המדינה לגרש אדם למקום בו צפויה לו סכנה, חל גם על מאמצי המשיבים להביא ל"גירוש עצמיי" של בעלי ההגנה הזמנית על ידי שלילת זכויותיהם הבסיסיות.

7. המדינה, מצידה, מתעקשת על "זכותה" לשלח את העותר 1, מבקש מקלט מאריתריאה, ואת העותר 2, מבקש מקלט מדארפור שבסודן, שנמצאים עימנו כבר מזה כמה שנים, ל"חולות", ולהחזיקם שם משך 20 חודשים. כל כך למה? משום שאינה מוכנה לנקוט בפתרון שיהיו בו, לשיטתה, "הכלה" או "השלמה" עם בני אדם שכאלה. לגבי "הפתרון" שמצאה היא מתפארת ב"הליך התקין" וב"שינויים המשמעותיים". כך, למשל, מתארים המשיבים את עניינו של העותר 2:

"ביום 5.1.15 נערך לעותר 2 שימוע בטרם מתן הוראת שהייה. במעמד השימוע נשאל העותר למצבו הרפואי והאישי. לדבריו, אין לו ילדים או משפחה בישראל. העותר מסר כי יש לו בעיה רפואית וכי יש לו תור שנקבע לסורוקה ליום 26.1.15. לדבריו, הוא הגיש בקשה למקלט מדיני וממתין להחלטה בבקשתו. עוד נשאל האם הוא מעוניין לצאת מישראל והשיב כי הוא יעזוב את ישראל רק כאשר יהיה שלום

בדרפור. בתום השימוע הוסיף העותר כי 'אין סיבה ברורה לכך שאני אשה בחולות, וזאת בהתבסס על בקשת המקלט שלי והשהייה שלי בישראל במשך 5 שנים האחרונות. הבאתם אותי לפה כדי לעזוב את ישראל אבל אין סיבה שאעזוב את ישראל בגלל שאין שלום בדרפור. ישראל לא יכולה להעניש אותי אני בן אדם ולא עבריין ויש לי זכות לחיות כמו כולם'.

בתום השימוע החליט ממונה ביקורת הגבולות ליתן בעניינו של העותר 2 הוראת שהייה במרכז השהייה; זאת, לאחר שמצא כי העותר 2 לא הציג כל טענות חריגות, וכי הוא עומד בתנאים שנקבעו בחוק ובקריטריונים שנקבעו על ידי מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה." (פסקה 97 לכתב התשובה מטעם המדינה)

8. מבקש מקלט מדארפור, מי שחל עליו עקרון ה-*non-refoulement*, חי חמש שנים בקרבנו. הוא נשאל האם יעזוב את ישראל, משיב בשלילה ומשולח להמשיך ולשהות עוד חודשים ארוכים במתקן מרוחק של שירות בתי הסוהר בנגב. הוא לא מבין במה פשע, אבל מבין שמנסים לשבור את רוחו על מנת שיילך. יש הליך, ויש טפסים, ויש שימוע, ויש פרוטוקול, והכל על פי התנאים שבחוק ועל פי הקריטריונים שנקבעו, ולשיטת המשיבים – לא נמצא דבר חריג.

9. זוהי, בתמצית, המחלוקת החוקתית שבה עוסקת העתירה.

ב. "אין מקום לנקוט בפתרון של 'הכלה' או 'השלמה'"

10. המשיבים גורסים, כי כל פתרון אחר שיאמרו יהיה בו משום "הכלה" או "השלמה" עם שהותם של "מסתננים" בישראל.

11. העותרים אכן מייחלים לפתרון אחר, והם אינם לבדם בקשר לכך. שופטי בית המשפט הנכבד, הן בפסק הדין בעניין אדם והן בפסק הדין בעניין איתן, האיצו במשיבים לאמץ דפוס חשיבה רעון, שאינו מבוסס על הבחירה הבינארית בין שלילת חירות לבין הזנחת ציבור מבקשי המקלט באזורים מוחלשים כשהם חסרי זכויות.

12. אלא שלא בכך העיקר. איש אינו כופר בסמכותה של המדינה לשנות את מדיניותה, בהתקיים התנאים הדרושים לכך, ולהביא לסיומה את ההגנה הניתנת למי שהיו זכאים לה. המדינה עצמה מצביעה בפסקה 43 לתשובתה, על כך שבעבר חלה מדיניות הגנה זמנית קבוצתית ביחס לאזרחי דרום סודן וחוף השנהב, וכי עם הסרתה הוחזרו אזרחי מדינות אלה לארצותיהם.

13. הארגונים העותרים כאן סברו בעבר, כי לא התקיימו התנאים הדרושים להסרת ההגנה מעל אזרחי דרום סודן, ואף עתרו בעניין (ר' עת"מ 53765-03-12 א.ס.ף – ארגון סיוע לפליטים ולמבקשי מקלט בישראל נ' סודן).

שר הפנים (פורסם בנבו, 7.6.2012)). ואולם, לא נטען על ידי הארגונים העותרים, כי בהתקיים התנאים הדרושים חל איסור להסיר את ההגנה.¹

14. זאת ועוד, ביום 29.8.2012 הודיע סגן ראש הממשלה ושר הפנים דאז, אלי ישי, כי על אזרחי סודן השוהים בישראל לעזוב את הארץ עד ליום 15.10.2012, שאם לא כן יכלאו. השר הודיע עוד שהנחה את אנשי רשות האוכלוסין וההגירה לעצור את אזרחי סודן שבישראל. הארגונים העותרים פנו בדחיפות בעניין ליועץ המשפטי לממשלה, ואולם הוא בחר לעמוד מנגד ולהחריש. משום כך, ביום 3.10.2012 הוגשה עתירה (עת"ס 1726-10-12 **פלוני נ' שר הפנים**). לעתירה צורפה שורת מסמכים שבהם הצהירו גורמים שונים במשרד המשפטים ובמשרד הפנים על כך שמתקיימת מדיניות הגנה זמנית קבוצתית ביחס לאזרחי סודן² (כלומר, על ההגנה **הנורמטיבית**, הניתנת להם, שמעולם לא הוסרה באופן פורמאלי, אף שהמשיבים מבקשים לעמעמה בשנים האחרונות³). חודשיים ימים ועתירה לבית משפט נדרשו לרשויות על מנת להודות, כי הבהלה והאימה שזרע הגורם הבכיר ביותר הממונה על מנגנון המקלט של מדינת ישראל בקרב אלפי בני אדם הזכאים להגנה לא היתה אלא "מתיחה" אכזרית. המשיבים שמו עצמם משתוממים בפני בית המשפט, והצהירו, כי לא נתקבלה כל החלטה בעניינם של אזרחי סודן, וכי החלטה אופרטיבית, ככל שתתקבל בעתיד, תפורסם באתר רשות האוכלוסין וההגירה, ותחילת ביצועה יושהה לתקופה. על יסוד האמור, העותרים מחקו את עתירתם, תוך עיגון הצהרת המשיבים בפסק הדין (פסק דין מיום 28.10.2012). גם בעניין זה, חרף ההתנהלות המחפירה של הרשויות, ומבלי להסכים לפרטיו של המנגנון ועל התנאים להפעלתו, הוסכם על כך שמנגנון כאמור ייתכן.

15. הנה כי כן, בהתקיים התנאים הדרושים לכך יוכלו המשיבים להסיר את ההגנה הזמנית החלה על אזרחי אריתריאה וסודן. ואולם, כל עוד לא התקיימו התנאים ולא הוסרה ההגנה, הרי שאין אלא לשוב על העקרון המנחה: מי שחל עליו עקרון ה-*non-refoulement*, מי שזכאי להגנה משלימה בשל הצפוי לו, אף אם אינו "פליט", אין לשלול את חירותו. מי שקיימת מניעה נורמטיבית לשליחתו למדינת מוצאו אינו צריך להיות חשוף לסנקציות. אין לאמץ אמצעים השוללים את זכויותיו הבסיסיות של מי שחל עליו עקרון ה-*non-refoulement* במטרה לאלצו לוותר "מרצון" על ההגנה הזמנית לה הוא זכאי.

¹ לימים התברר, כי הארגונים העותרים צדקו בטענותיהם בדבר אי התקיימם של התנאים הדרושים להסרת ההגנה מעל אזרחי דרום סודן. לגירושם היו תוצאות טרגיות. היו שקיפחו את חייהם תקופה קצרה לאחר גירושם, ובהם ילדים רכים. חוסר היציבות במדינה הצעירה הוביל אף למלחמה שפרצה כעבור שנה, שבה חלק מן המגורשים מישראל נספו, ואחרים הפכו שוב לפליטים.

² המסמכים שצורפו הם אלה: תגובת המדינה לבג"ץ 7302/07 מיום 17.9.2009; תגובת המדינה לעת"ס 31808-10 מיום 14.4.2010; מכתבו של מר חיים אפריים, מנהל יחידת RSD ביחידת הטיפול במבקשי מקלט ברשות האוכלוסין וההגירה, למוקד סיוע לעובדים זרים מיום 10.12.2009; מכתבה של גב' הדר וייס, מתאמת ועדת הפליטים ביחידת הטיפול במבקשי מקלט ברשות האוכלוסין וההגירה, למוקד סיוע לעובדים זרים מיום 10.6.2010; מכתבו של מר אמנון בן עמי, מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה, לאגודה לזכויות האזרח בישראל, לקו לעובד ולמוקד סיוע לעובדים זרים מיום 2.1.2011. כן צורף מכתב מטעם נציבות האו"ם לפליטים מיום 2.10.2012, שניתן ערב הגשת העתירה. המסמכים ניתנים להורדה בקישור הבא: <http://bit.ly/IJXjhbe>

³ סכסוכים והפרות זכויות אדם נמשכים באיזורים נרחבים בסודן לרבות בדארפור, בדרום קורדופן ובנילוס הכחול גם כיום. הם גובים מחיר יקר בנפש, וגרמו גם בשנים האחרונות לעקירה ולפליטות של עשרות אלפי אנשים.

ג. בשולי הדברים – על נתונים משווים ועל דרך הצגתם

16. העותרים אינם חולקים על המצב הקשה אליו נקלעו תושבי דרום תל-אביב והאזור כולו, ואף בית המשפט הנכבד אינו חולק על כך. הן העותרים בעתירותיהם בעניין תיקון מס' 3 ובעניין תיקון מס' 4 (ובעתירה זו), הן בית המשפט הנכבד בפסקי דינו, עמדו על הצורך באימוץ פתרונות לאזור ולתושביו, שאינו כרוך בפגיעה האנושה בזכויותיהם של מבקשי המקלט.

17. עמותת איתן סבורה אחרת. היא מאמצת את התכליות והאמצעים שבחרה המדינה, אף שאלה אינם מספיקים לשיטתה. בדרכה לשכנע, כי אזרחי אריתריאה וסודן אינם אלא צרה צרורה, אינם זכאים לכל הגנה ויש להקדים ולסלקם, היא סימנה לה את הארגונים העותרים כאויבים שיש להאשים בכך שמשאלותיה אינן מתגמשות. לצורך כך, דומה כי כל מי שאינו חולק עם העמותה את השקפת עולמה הופך באחת לאיש "הארגונים העותרים", ועמדותיו הן ראייה להשקפת עולמם של הארגונים ולפעילותם.

18. אלא שבאזור דרום תל-אביב פועלים גורמים רבים ושונים. יש גורמים פוליטיים, המנצלים את המצוקה לגריפת הון פוליטי, זורעים גזענות וקוצרים שנאה ("הסודנים הם סרטן בגוף שלנו", כפי שאמרה מי שאמרה). יש פעילים פוליטיים במישור המוניציפאלי. יש התארגנויות וולונטריות של תושבים. יש תושבים, ומי שאינם תושבים, שפועלים כדי לסייע, או להזיק – תלוי את מי שואלים. יש מי שחולקים עם עמותת איתן את השקפת עולמה, ויש מי שסבורים אחרת. כך גם בין התושבים (ר', למשל, מאמרה של גבי' שולה קשת, "מתקן 'חולות' ודרום תל אביב – חצרות אחוריות" (אתר "העוקץ", 26.9.2014) (<http://bit.ly/125bnvP>). האופן הפשטני שבו עמותת איתן מחלקת את מי שפועלים באזור למחנות, וכל מי שאינו שותף להשקפתה הוא בהכרח איש "הארגונים העותרים", חוטא למציאות זו. דברים שכותרות בעמודי הפייסבוק שלהן שתי נשים – שאינן, אף לא אחת מהן, משתייכות לארגונים העותרים ואינן פעילות במסגרתם, בניגוד לאמור בתגובת עמותת איתן (פסקאות 15-19) – שעמן עמותת איתן אינה מסכימה, אינם עדות לעמדת הארגונים העותרים. גם אמירות בעלמא על עידוד הארגונים את מבקשי מקלט לנהוג כך או אחרת – שאינן מגובות ולו בדוגמה בודדת – אינן עדות לדבר.

19. אחרי שאמרנו דברים אלה נבקש להתייחס לנתונים, שמציגה עמותת איתן בתגובתה באשר להבדלים בין שיעורי ההכרה בפליטים בישראל ובמדינות אחרות, וזאת במטרה לקדם את סדר יומה. יש לומר, בתמצית, כי הנתונים שהביאה עמותת איתן הם חלקיים וסלקטיביים בחלקם, ולא נכונים בחלקם האחר. די לעיין במקורות אליהן מפנה עמותת איתן על מנת להבין שהאמור בהם אינו מתיישב עם האמור בתגובתה. גם במקרים בהם האמור בתגובה מתיישב עם האמור בנתונים, אין מדובר בנתונים המבססים את טענותיה. במילים אחרות: מדובר במידע סלקטיבי ולא נכון. במה שנראה כניתוח סטטיסטי, עמותת איתן חילצה נתונים חלקיים ומגמתיים וכללה אותם, ורק אותם, בתגובתה. עיון מעמיק בכל המסמכים אליהם מפנה עמותת איתן, כמו גם במסמכים נוספים, מלמד כי המקורות שהביאה מוכיחים דווקא את טענת העותרים. שיעורי ההכרה באזרחי סודן ואריתריאה ברחבי העולם, לרבות במדינות "מפותחות" שגם להן אין גבול משותף עם אריתריאה, הם גבוהים ביותר.

20. מעבר לאותם נתונים מצביעות הן המדינה בתשובתה הן עמותת איתן בתגובתה על דוח של שירות ההגירה הדני מחודש נובמבר 2014, המלמד, כך על פי הטענה, על "תמורות חיוביות ביחסו של השלטון באריתריאה כלפי אריתראים שעזבו את מדינתם" (פסקה 29 לכתב התשובה מטעם המדינה). המדינה, להבדיל מעמותת איתן, מסייגת את הדברים ומציינת, כי על הדוח נמתחה ביקורת של גורמים שונים, ובהם נציבות האו"ם לפליטים, וככל הידוע למשרד החוץ, דנמרק החליטה לפי שעה שלא לשנות את מדיניותה ביחס להחזרת אזרחי אריתריאה למדינתם. על כך יש להוסיף ולחדד: שרת המשפטים הדנית קראה לבדיקה ביחס לדרך שבה נערך הדוח; שניים מבין שלושה מחברי הדוח הביעו אף הם הסתייגות ממסקנותיו; הרשות הדנית לערעורי מקלט הודיעה שכלל לא נועצו בה בעניין תכנון המשלחת שערכה את הדוח; המקור היחיד שצוטט בשמו טען שצוטט שלא כהלכה, ותבע להסיר את איזכור דבריו מן הדוח; ונציבות האו"ם לפליטים הסתייגה מן המתודולוגיה של הכנת הדוח. זמן קצר לאחר פרסום הדוח חזר בו שירות ההגירה הדני ממסקנותיו, והודיע שיש לערוך בחינה אינדיבידואלית מעמיקה של כל בקשה של אזרח אריתראי, וכי ניתן להעניק מעמד פליט לאריתראי, הטוען לסכנה לחייו לאחר שערק מן השירות הצבאי.

21. עניינים אלה הם, ממילא, בשולי הדברים. בין שנקבל את טענות עמותת איתן (ואת רמזיה של המדינה) ובין שלא, נקודת המוצא בענייננו, עליה עמד בית משפט זה בפסקי דינו הקודמים, היא כי בסודן ובאריתריאה מתקיימות הפרות נרחבות של זכויות אדם (ראו עניין **אדם**, פסקה 6 לפסק דינה של השופטת ארבל). נקודת מוצא נוספת היא כי מדינת ישראל אינה מגרשת מזה מספר שנים את אזרחי סודן ואריתריאה, גם אם בקשת המקלט הפרטנית שלהם נדחית (ראו עניין **אדם**, פסקה 9 לפסק דינו של השופט פוגלמן). זאת משום שעל רובם חל עקרון "איסור ההחזרה" (*non-refoulement*) מכוח הדין הבינלאומי והמשפט הישראלי (עניין **אדם**, פסקה 112 לפסק דינה של השופטת ארבל ופסקה 9 לפסק דינו של השופט פוגלמן). עמותת איתן מנסה להביא את בית המשפט לסטות מקביעות אלה, אולם כך כבר נפסק פעמיים בהרכב מורחב, ולכך גם המדינה נאלצת להסכים.

22. משום כך, ועל מנת שלא להכביד שלא לצורך בעניינים שבשולי הדברים, יובא ניתוח מפורט יותר של הנתונים שאותם הציגה עמותת איתן כ**נספח א'** לעיקרי הטיעון, ופירוט אודות דוח שירות ההגירה הדני כ**נספח ב'** להם. החפץ לעמוד על סלקטיביות הנתונים ואי נכונותם, וללמוד על דוח שירות ההגירה הדני, יעיין ב**נספחים**.

1 בפברואר 2015

_____	_____	_____
אסף וייצן, עו"ד	ענת בן-דור, עו"ד	עודד פלר, עו"ד
_____	_____	_____
רחל פרידמן, עו"ד	אלעד כהנא, עו"ד	אסנת כהן ליפשיץ, עו"ד

	יונתן ברמן, עו"ד	

באי כוח העותרים

רשימת נספחים

עמ'	שם הנספח	
10	על אי נכונות וסלקטיביות נתוני ההכרה בפליטים שהציגה עמותת איתן	נספח א'
16	על דוח שירות ההגירה הדני	נספח ב'

נספח א'

על אי נכונות וסלקטיביות נתוני

ההכרה בפליטים שהציגה עמותת

איתן

נספח א': על אי נכונות וסלקטיביות נתוני ההכרה בפליטים שהציגה עמותת איתן

1. להלן דוגמאות אחדות לסלקטיביות המידע המופיע בכתב טענותיה של עמותת איתן ולאי נכונות הדברים.
2. עמותת איתן טוענת כי שיעור ההכרה בפליטים ברחבי אירופה עמד בשנת 2013 על 15.4% (סעיף 54 לתגובתה), וכי נתון זה מלמד, כי "המדיניות הרווחת בישראל כלפי המסתננים אינה שונה בהרבה מזו המונהגת באירופה" (סעיף 55 לתגובתה). מסקנה זו היא מסקנה משונה. שיעור ההכרה בפליטים בישראל היה נמוך מאחוז אחד ברוב השנים האחרונות, כפי שמלמדים נתוני משרד הפנים שנמסרו בתגובה לבקשה לפי חוק חופש המידע.¹
3. כך, בשנת 2012 נדחו 1,131 בקשות מקלט והוכרו 6 פליטים (שיעור הכרה של 0.5%); בשנת 2013 נדחו 900 בקשות והוכרו 10 פליטים (שיעור הכרה של 1.09%); ובשנת 2014 נדחו 1,253 בקשות מקלט והוכרו 7 פליטים (שיעור הכרה של 0.5%). אין כל דמיון בין נתונים אלה לבין שיעורי ההכרה במדינות אירופה.
4. בהקשר זה כדאי להעיר (כפי שאף צוין במהלך הדיון בעל פה ביום 1.4.2014 בעתירה בעניין **איתן** על ידי השופט פוגלמן), כי בית הדין האירופי לזכויות אדם פסק ביחס ליוון, כי שיעור הכרה בפליטים של אחוז אחד הוא חשוד כשלעצמו ומעיד על אי הוגנות ההליך (MSS v. Belgium & Greece, App. no.) ECHR 108 [2011] 30696/09).
5. יש להוסיף, כי הנתון בדבר שיעור הכרה של 15.4% במדינות אירופה מתייחס, כפי שמלמד המסמך עליו נסמכת עמותת איתן, להחלטות בערכאה הראשונה בלבד. ואולם כאשר מסתכלים על התוצאות לאחר ערעורים לערכאה השנייה, שיעור ההכרה גדל באופן משמעותי. כך, למשל, בשנת 2013 הוכפל מספרם של המוכרים כפליטים בצרפת בערכאת הערעור בהשוואה לערכאה הראשונה (בערכאה הראשונה הוכרו 4,827 אנשים כפליטים, ובערכאת הערעור הוכרו 4,272 נוספים). בגרמניה הוכרו 10,267 אנשים כפליטים בערכאה הראשונה ו-648 נוספים בערכאת הערעור. בבריטניה הוכרו כפליטים בערכאה הראשונה 7,464 אנשים, ובערכאת הערעור 2,079 נוספים. במילים אחרות, הנתון בדבר שיעור הכרה של 15.4% במדינות אירופה (נתון שבעצמו גבוה עשרות מונים משיעורי ההכרה בישראל), הנוגע רק לערכאה הראשונה, הוא נתון חלקי. כאשר מוסיפים לו את ההכרה בפליטים בערכאות הערעור במדינות השונות מתקבל שיעור הכרה גבוה יותר.²

¹ ראו סעיפים 5-6 לתשובת הממונה על חופש המידע ברשות האוכלוסין וההגירה מיום 2.11.2014 לבקשת המוקד לפליטים ולמהגרים, הניתנת להורדה בקישור הבא: <http://bit.ly/18DtH2B>

² לנתונים בדבר שיעורי ההכרה בערכאה הראשונה ובערכאת הערעור במדינות השונות בשנת 2013 ראו טבלה 10 לנספח הסטטיסטי לדוח השנתי של נציבות האו"ם לפליטים בכתובת:

<http://www.unhcr.org/globaltrends/2013-GlobalTrends-annex-tables.zip>

6. כפי שעוד עולה מתגובתה של עמותת איתן, אם מוסיפים למי שמוכרים כפליטים במדינות אירופה את מי שמוכרים כזכאים ל"הגנה משלימה", מגיע שיעור ההכרה ל-34.5% (גם כאן מדובר רק בשיעורי ההכרה בערכאה הראשונה ומבלי להביא בחשבון את ערכאת הערעור). לטענת עמותת איתן, על אוכלוסיה זו חלה "הגנה משלימה" בדומה לזו שנוקטת ישראל" (פסקה 54 לתגובתה). אלא שכל דמיון בין הענקת "הגנה משלימה" במדינות אירופה ובישראל הוא מקרי לחלוטין. בישראל, מי שזכאים ל"הגנה משלימה" אינם מקבלים רישיונות עבודה, וחלה עליהם מדיניות "אי אכיפה" שעל הבעייתיות שבה כבר עמד בית משפט זה (עניין אדם, פסקה 1 לפסק דינה של השופטת חיות). רשויות המדינה בישראל עושות כל שאלל ידן להקשות את חיי הזכאים ל"הגנה משלימה" כדי לעודדם לעזוב את המדינה, ובהתאם לחוק מושא עתירה זו אף שולחות אותם למתקן "חולות" בלב המדבר. זוהי משמעותה של "הגנה משלימה" בישראל.
7. לעומת זאת, מי שזוכים ל"הגנה משלימה" במדינות אירופה זכאים לכל הזכויות הקבועות בדירקטיבה המכונה בקיצור Qualification Directive (או בשמה המלא, DIRECTIVE 2011/95/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for (subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)).
8. הזכאים ל"הגנה משלימה" (המוגדרים בשילוב הוראות סעיף 2(f) וסעיף 15 ל-Qualification Directive) זוכים לשורה של זכויות (סעיף 20(2) לדירקטיבה). בין השאר הם זכאים לרישיון ישיבה (סעיף 24(2)), למסמכי נסיעה (סעיף 25(2)), לגישה לשוק העבודה, להכשרה מקצועית ולזכויות סוציאליות (סעיף 26), לחינוך למבוגרים (סעיף 27(2)), למערכת הרווחה (סעיף 29) ולמערכת הבריאות (סעיף 30). חשוב מכך - הדירקטיבה מחייבת להעניק הן לפליטים והן למי שזכאים ל"הגנה משלימה" חופש תנועה בשטחן ולא להטיל עליהם הגבלות מעבר להגבלות המוטלות על אזרחים זרים השוהים בשטחן כדין (סעיף 33 לדירקטיבה).
9. עמותת איתן מציינת בתגובתה, כי במדינות אירופה נהוג להטיל על מבקשי מקלט הגבלות תנועה מסוגים שונים (פסקה 58 לתגובה), אולם טענה זו שבה ומתעלמת מן העובדה שהאוכלוסייה עליה חל החוק למניעת הסתננות אינה סתם אוכלוסיה של מבקשי מקלט, אלא אוכלוסיה שעל רובה חל עקרון "ההגנה המשלימה" או "איסור ההרחקה" (*non-refoulement*), וזאת בין שתקבל בקשתם למקלט ובין שתידחה. כאמור, בהתאם לדירקטיבה האירופית הנ"ל, על מי שזכאים ל"הגנה משלימה" לא מוטלות הגבלות והם זכאים לסדרה של זכויות.
10. קל, אם כן, להבין כי טענת עמותת איתן, כי מדיניות "ההגנה המשלימה" באירופה דומה לזו שנוקטת ישראל אינה נכונה, לא מבחינת שיעורי ההכרה בפליטים ולא מבחינת אופן הטיפול במי שזכאי ל"הגנה משלימה".

11. עמותת איתן מוסיפה ומציינת בפסקה 59 לתגובתה, כי יותר ממחצית מאזרחי אריתריאה שהגישו בקשה למקלט בשנת 2011 עשו כן בסודן. ראשית, הטבלאות אליהן מפנה עמותת איתן מצביעות דווקא על כך שיעור מבקשי המקלט האריתראים בשנת 2011 בסודן היה נמוך משמעותית ממחצית ממבקשי המקלט האריתראים ברחבי העולם. אולם לא זה העיקר. דומה כי לא בכדי בוחרת עמותת איתן דווקא ביחס לנתון זה לחזור אל שנת 2011, אף על פי שבעניינים אחרים הביאה נתונים עדכניים יותר. זאת משום שבחינת הנתונים בשנים אחרות מעלה תמונה אחרת. במחצית הראשונה של שנת 2014 הוכרו, לפי נתוני נציבות האו"ם לפליטים, 8,475 אזרחי אריתריאה כפליטים, מתוכם רק 1,906 בסודן. זאת נוסף על 1,726 אזרחי אריתריאה שזכו ל"הגנה משלימה", מתוכם רק 81 בסודן. הנתונים הישנים לגבי שנת 2011 מציגים תמונה מסולפת, לפיה גם היום, כמו בשנת 2011, רוב אזרחי אריתריאה המוכרים כפליטים זכו למעמד זה בסודן.³

12. כפי שעוד עולה מן המסמך הנ"ל, במחצית הראשונה של שנת 2014 עמד שיעור ההכרה בפליטים מאריתריאה ברחבי העולם על **70%**. כאשר מוסיפים לכך את הזכאים ל"הגנה משלימה" עמד שיעור ההכרה על **84%** (ראו נתוני המחצית הראשונה של שנת 2014 במסמך הנ"ל, טבלה 9). רק בישראל נדחות כמעט כלל בקשות המקלט של אזרחי אריתריאה. רק בישראל כולם "מהגרים כלכליים".

13. נוסף על כך נטען בתגובתה של עמותת איתן, כי כמעט כל מבקש מקלט אריתראי הנרשם בסודן מוכר כפליט. אנו מניחים כי כוונתם היא שלא מתקיימת בחינה אינדיבידואלית של עניינם של מבקשי מקלט בסודן, וכי די בעצם הרישום כדי לזכות במעמד פליט. עמותת איתן לא הביאה כל אסמכתא לטענה זו. ממילא אין לטענה זו משמעות רבה נוכח שיעורי ההכרה הגבוהים באזרחי אריתריאה ברחבי העולם, שרובם כלל אינו חי בסודן.

14. בפסקה 64 טוענת עמותת איתן, כי בשנת 2012 הוכרו במדינות האיחוד האירופי "רק" 1,350 מבקשי מקלט אריתראים כפליטים בערכאה הראשונה, וזאת מתוך 4,270 אנשים. נתון זה מתעלם, ראשית, מן העובדה שמדובר בנתון המתייחס לערכאה הראשונה בלבד, בעוד שבמדינות מסוימות ערכאת הערעור מביאה להכפלת שיעורי ההכרה, כפי שכבר הראינו. בנוסף, עמותת איתן אינה מציינת, כי לצד נתון זה, המופיע בעמוד 12 לדוח אליו היא מפנה, מצוין כי נוסף על כך 1,345 מבקשי מקלט מאריתריאה קיבלו סוגים אחרים של הגנות. ביחד מדובר בשיעור הכרה של 63.93% מאזרחי אריתריאה במדינות אירופה. כאמור, בישראל שיעורי ההכרה באזרחי אריתריאה נמוכים מאחוז אחד.

15. לכך יש להוסיף גם כאן תמיהה נוספת – מדוע בחרה עמותת איתן בפסקה 64 לתגובתה לחזור אל נתוני האיחוד האירופי בשנת 2012, לאחר שבסעיף 54 לתגובתה כבר הביאה נתונים מן הדוח המקביל לשנת 2013? התשובה היא פשוטה והיא טמונה במספרים – בשנת 2013 שיעורי ההכרה באזרחי אריתריאה גבוהים עוד יותר מן הנתונים לשנת 2012 (הגבוהים אף הם, כפי שהראינו). בהתאם לנתונים בעמוד 13

³ לנתוני המחצית הראשונה של שנת 2014 ראו טבלה 10 לנספח הסטטיסטי של דוח נציבות האו"ם לפליטים

לדוח אליו הפנתה עמותת איתן בסעיף 54 לתגובתה, בשנת 2013 זכו להכרה כפליטים או להכרה כזכאים ל"הגנה משלימה" במדינות אירופה 6,730 אזרחי אריתריאה מתוך 8,905 שבעניינם ניתנה החלטה, כלומר **שיעור הכרה של 75.5%**.⁴

16. המקורות אליהם מפנה עמותת איתן מלמדים, אם כן, את ההיפך המוחלט מכפי שהיא טוענת. שיעורי ההכרה באזרחי אריתריאה במדינות אירופה גבוהים ביותר. זאת אף על פי שגם למדינות אירופה אין גבול משותף עם אריתריאה, ואזרחי אריתריאה המגיעים אליה עברו בדרכם במדינות אחרות. לכך יש להוסיף כי דומה שהמתודולוגיה של עמותת איתן בבחירת השנים אליהן היא מפנה היא בחירת השנה בה שיעורי ההכרה היו הנמוכים ביותר (ובכל זאת גבוהים, כפי שהראינו) תחת הבאת הנתונים המעודכנים ביותר.

17. גם המספרים בפסקה 65 לתגובתה של עמותת איתן מלמדים על סלקטיביות בהצגת הנתונים. ראשית, עמותת איתן טרחה להביא בפסקה זו רק את שיעורי ההכרה באזרחי אריתריאה בערכאה ראשונה. שנית, היא התעלמה ממי שהוכרו כזכאים ל"הגנה משלימה". כך, למשל, היא מציינת בפסקה זו כי שיעור ההכרה באזרחי אריתריאה כפליטים בשבדיה בשנת 2012 הוא 14.5% (שיעור שאף הוא גבוה עשרות מונים משיעורי ההכרה בישראל), אך אינה מציינת כי מטבלה 12 למסמך אליו היא מפנה עולה כי יחד עם הזכאים ל"הגנה משלימה", **93.5%** מאזרחי אריתריאה שביקשו הגנה בשבדיה נענו בחיוב. איתן מציינת כי שיעור אזרחי אריתריאה שהוכרו כפליטים בערכאה ראשונה בצרפת עומד על 14.2%. היא שוכחת לציין, כי אותה טבלה מלמדת שמבין אלה שנדחו, רוב ההחלטות התהפכו בערכאת הערעור, שהחליטה שיש להכיר ב-**52.8%** מן המערערים האריתראים כפליטים, וב-2% נוספים כזכאים להגנה זמנית. עמותת איתן מציינת ש-**87.5%** מאזרחי אריתריאה שהגישו בקשה למקלט בבריטניה הוכרו כפליטים. לכך יש להוסיף אחוז נוסף של מי שהוכרו כזכאים ל"הגנה משלימה". היא מביאה את הולנד כדוגמה למדינה בה הוכרו 2% מאזרחי אריתריאה בלבד כפליטים. היא שוכחת לציין, כי יחד עם הזכאים ל"הגנה משלימה" שיעורי ההכרה באזרחי אריתריאה בהולנד עומד על **57.9%**.

18. מה הביא את עמותת איתן לבחור דווקא בארבע מדינות אלה כדוגמאות לטענתה? מדינות אחרות שניתן היה להביא כדוגמאות לשיעורי ההכרה בפליטים אריתראים מתוך טבלה 12 למסמך אליו מפנה עמותת איתן הן קנדה (שיעור הכרה של **90.1%** בפליטים אריתראים), גרמניה (**73.6%**), ובתוספת הזכאים ל"הגנה משלימה" - **86.3%**, איטליה (**54%** ו-**89.8%** בהתאמה), נורבגיה (**88.8%** ו-**89.1%** בהתאמה), שוויץ (**84.8%** ו-**98.5%** בהתאמה) וארה"ב (**86.9%**). לא קשה לנחש מה היה הקריטריון לבחירת המדינות המוצגות בפסקה 65 לתגובתה של עמותת איתן, אולם לאחר בחינה לעומק של מלוא הנתונים גם מדינות אלה אינן מוכיחות שיעורי הכרה נמוכים באזרחי אריתריאה. נהפוך הוא.

⁴ לדוח האיחוד האירופי לשנת 2013, המצוין בסעיף 54 לתגובת עמותת איתן, ראו :

19. בפסקה 66 לתגובתה מציינת עמותת איתן, כי בעקבות ההכרה בשנת 2012 בשוויץ במספר גדול של אזרחי אריתריאה כפליטים או כזכאים להגנה זמנית נערך משאל עם, שהביא לתיקון החוק כך שעריקות מן הצבא לא תוכל להוות עילה למקלט. ואולם הנתון החסר הוא כיצד השפיע תיקון חקיקה זה על שיעורי ההכרה בפליטים אריתראים. בהתאם לנתוני נציבות האו"ם לפליטים, בשנת 2013 עמד שיעור ההכרה בפליטים אריתראים בשוויץ בערכאה הראשונה על 76%. אם נוסיף לנתון זה את האריתראים שהוכרו כזכאים ל"הגנה משלימה" בשוויץ נגיע לשיעור הכרה של 98%⁵. כך, גם במחצית הראשונה של שנת 2014 עמד שיעור ההכרה באזרחי אריתריאה כפליטים בערכאה הראשונה על 62%. אם נוסיף לנתון זה את האריתראים שהוכרו כזכאים ל"הגנה משלימה" בשוויץ בתקופה זו נגיע לשיעור הכרה של 96%⁶.

20. בפסקה 70 לתגובתה נוקטת עמותת איתן באותה טקטיקה בה נקטה, והפעם ביחס לאזרחי סודן. לטענתה, המסמך אליו היא מפנה מלמד כי "רק" 33% מאזרחי סודן במדינות אירופה הוכרו כפליטים (שעור גבוה הרבה יותר משיעורי ההכרה בפליטים סודנים בישראל, ובכלל תושבי חבל דארפור, העומדים על 0% בדיוק). אלא שנתון זה מתעלם מכך שלפי המקור בו עושה עמותת איתן שימוש, יחד עם הזכאים ל"הגנה משלימה" עומד נתון זה על 44%.

21. בפסקה 70 המתייחסת לאזרחי סודן (כפי שנעשה ביחס לאזרחי אריתריאה קודם לכן), עמותת איתן אף מתעלמת מכך שמדובר בנתוני הערכאות הראשונות בלבד. כפי שהראינו למעלה, ברגע שנבחנים שיעורי ההכרה בערכאה הראשונה ובערכאת הערעור יחד, שיעורי ההכרה גדלים בחלק ממדינות אירופה בצורה משמעותית ביותר.

22. מכל האמור עולה, כי במה שנראה כניתוח סטטיסטי, עמותת איתן חילצה נתונים חלקיים ומגמתיים וכללה אותם, ורק אותם, בתגובתה. עיון מעמיק בכל המסמכים אליהם מפנה עמותת איתן, כמו גם במסמכים נוספים, מלמד כי המקורות שהביאה מוכיחים דווקא את טענת העותרים. שיעורי ההכרה באזרחי סודן ואריתריאה ברחבי העולם, לרבות במדינות "מפותחות" שגם להן אין גבול משותף עם אריתריאה, הם גבוהים ביותר.

⁵ ראו טבלה 12 לנספח הסטטיסטי לדוח השנתי של נציבות האו"ם לפליטים לשנת 2013.

⁶ ראו טבלה 10 לנספח הסטטיסטי לדוח השנתי של נציבות האו"ם לפליטים לשנת 2014.

נספח ב'

על דוח שירות ההגירה הדני

נספח ב': על זוח שירות ההגירה הדני

1. בתשובת המדינה ובתגובת עמותת איתן נזכר זוח שפורסם בחודש נובמבר 2014 על ידי שירות ההגירה הדני, אשר מסקנותיו לגבי השירות הצבאי והלאומי באריתריאה ולגבי יחסה של ממשלת אריתריאה למי שעורקים מן השירות עמדו בניגוד למחקרים אקדמאיים,¹ לדוחות של ממשלות אחרות (ארצות הברית ובריטניה),² ולמסקנות הדווחית המיוחדת של האו"ם לעניין מצב זכויות האדם באריתריאה.³ ממשלת דנמרק נימקה את הצורך בעריכת הדוח בעלייה במספר בקשות המקלט שמוגשות בדנמרק ובאירופה בכלל על ידי אזרחי אריתריאה; בכך שרוב המידע המתפרסם פורסם בהעדר גישה לאריתריאה; ובהעדר מידע עדכני אודות המצב באריתריאה.⁴ הדוח התבסס על ביקור בן שבועיים וחצי באריתריאה, ביקור של שבוע באתיופיה וביקור בלונדון. הוא כולל שורה של מקורות עלומים – "סוכנות או"ם"; "ארגון באסמרה"; שגרירויות באסמרה ונציג של ממשלת אריתריאה. המקורות אינם מצויינים בשמותיהם אלא באותיות, כך שהדוח הוא למעשה לקט של אמירות בלתי מזוהות.

2. זמן קצר לאחר פרסום הדוח חזר בו שירות ההגירה הדני ממסקנותיו אלה והודיע שיש לערוך בחינה אינדיבידואלית מעמיקה של כל בקשה, וכי ניתן להעניק מעמד פליט לאריתראי הטוען לסכנה לחייו לאחר שערק מן השירות הצבאי.⁵ שרת המשפטים הדנית קראה לבדיקה ביחס לדרך שבה נערך הדוח, שניים מבין שלושה מחברי הדוח הביעו אף הם הסתייגות ממסקנותיו,⁶ והרשות הדנית לערעורי מקלט, שבדרך כלל מעורבת בתכנון משלחות שכאלה לאיסוף מידע, הודיעה שכלל לא נועצו בה במקרה זה.⁷

¹ Bozzini, D. 2011. 'Low-Tech Surveillance and the Despotism of Eritrea', in *Surveillance & Society* 9:1/2; Nicole Hirt and Abdulkader Saleh Mohammad: 'Dreams don't come true in Eritrea': anomie and family disintegration due to the structural militarisation of society, *The Journal of Modern African Studies* / Volume 51 / Issue 01 / March 2013, pp 139 – 168; O'kane and Hepner (Ed.), *Biopolitics, Militarism and Development – Eritrea in the Twenty-First Century*, Published February 2011, Berghahn Books.

² United Kingdom: Home Office, *Operational Guidance Note: Eritrea*, December 2014, available at: <http://www.refworld.org/docid/546f138b4.html>; United States Department of State, *2013 Country Reports on Human Rights Practices - Eritrea*, 27 February 2014, available at: <http://www.refworld.org/docid/53284ae320.html>

³ UN Human Rights Council, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Eritrea*, 13 May 2014, A/HRC/26/45, available at: <http://www.refworld.org/docid/53a028174.html>

⁴ שם, בעמ' 3. הדוח אינו מציין שהעדר גישה לאריתריאה נבע מסירובה של ממשלת אריתריאה לאפשר פעילות ארגונים עצמאיים, כניסת חוקרים אקדמאיים או את כניסתה של הדווחית המיוחדת של האו"ם לשטחה. הטענה אודות חוסר במידע עדכני תמוהה לאור העובדה שהדוח של משרד החוץ הבריטי ביחס לאריתריאה (הנזכר בהע"ש 3 לעיל פורסם רק בחודש דצמבר 2014).

⁵ The Local, Denmark's new in English, Denmark admits 'doubts' about Eritrea report, published December 10, 2014, found at: <http://www.thelocal.dk/20141210/denmark-doubts-controversial-eritrea-report>

⁶ Caprei, Report on Eritrea sparks controversy in Denmark, Minister wants answers, December 6th, 2014, found at: <http://www.caperi.com/report-on-eritrea-sparks-controversy-in-denmark-minister-wants-answers>

⁷ DR, Appeals Board not consulted over Eritrea, December 4th, 2014 found at:

3. יתרה מזאת, באופן חריג, פרסמה נציבות האו"ם לפליטים הסתייגות מפורשת ומפורטת מן המתודולוגיה של הכנת הדוח.⁸ הנציבות בחנה את פרוטוקולי הפגישות שערך הצוות הדני עם המקורות השונים (שרובם נותרו אנונימיים) והראתה שהציטוטים שהובאו בגוף הדוח נבחרו באופן מגמתי, לעיתים תוך סילוף דברי המקורות. הנציבות קבעה שעורכי הדוח סיכמו את דברי המקורות ללא הבאת הציטוטים הישירים כך שהבחנות שונות שעשו הדוברים לא תועדו כראות. כן קבעה הנציבות, שהדוח חסר כל התייחסות לגבי אמינות המקורות שצוטטו או לגבי המסגרת החוקית באריתריאה (שמגבילה עבודה עיתונאית, מחקרית ופעילות של החברה האזרחית) והשפעתה על אמינות המקורות.

4. פרופ' Gaim Kibreab, אשר פרסם ספרים ומאמרים רבים הנוגעים לשירות הצבאי באריתריאה ולהשלכותיו על האוכלוסיה, היה המקור היחיד שצוטט בדוח בשמו. בסמוך לאחר פרסום הדוח שלח פרופ' Kibreab מכתב לשירות ההגירה הדני ובו הלן על שצוטט בדוח שלא כהלכה ותבע שלא לשייך לו בדוח דברים המנוגדים למחקריו ולדבריו.⁹ פנייה זו הובילה את שירות ההגירה הדני לפרסם נוסח מתוקן של הדוח ובו מחיקה של כל איזכור של מידע שיוחס לפרופ' Kibreab.¹⁰

5. ארגון Human Rights Watch מתח גם הוא ביקורת על הדוח וקבע שהוא מהווה ניסיון פוליטי לעצור הגירה לדנמרק ואינו מספק דיווח אמין על המצב באריתריאה. הארגון ביקר את הדוח על המסקנות הנחרצות למרות שהמקורות השונים הודו שאין כל גישה לבתי הכלא, שאין מידע אודות גורלם של אסירים פוליטיים וכן על כך שלא נעשה כל ניסיון לראיין קורבנות או עדים להפרות של זכויות אדם באריתריאה. הארגון תבע להמתין למסקנות ועדת הבדיקה שמינה האו"ם לעניין זה ולא להסתמך על הדוח.¹¹

http://www.dr.dk/Nyheder/Andre_sprog/English/2014/12/04/134121.htm

⁸ UNHCR, Fact Finding Mission Report of the Danish Immigration Service, "Eritrea – Drivers and Root Causes of Emigration, National Service and the Possibility of Return. Country of Origin Information for Use in the Asylum Determination Process", UNHCR's perspective, December 2014, found at:

<http://www.ft.dk/samling/20141/almdelel/uuu/bilag/41/1435206/index.htm>

⁹ Prof. Gaim Kibreab, Reply to the Report from the Danish Immigration Service's fact finding mission to Ethiopia and Eritrea, November 27, 2014, Published by Asmarino Independent, found at: <http://asmarino.com/articles/4087-reply-to-the-report-from-the-danish-immigration-service-s-fact-finding-missions-to-ethiopia-and-eritrea>

¹⁰ Danish Immigration Service, Eritrea – Drivers and Root Causes of Emigration, National Service and the Possibility of Return, Appendix Edition (August and October 2014), published on December 18, 2014, found at:

http://www.ecoi.net/file_upload/90_1418975914_2014-12-18-dis-eritrea-ffm-appendix-edition.pdf

¹¹ Human Rights Watch, Denmark: Eritrea Immigration Report Deeply Flawed, December 17, 2014, Found at: http://www.ecoi.net/local_link/292999/413712_en.html